

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
міжнародної економіки і
менеджменту
Протокол № 21 від 30.08.2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-
методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

D Бізнес, адміністрування та право
D3 Менеджмент
перший (бакалаврський)
Міжнародний менеджмент

Статус дисципліни

Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова

українська

Розробники:
к.е.н., доцент

Надія ДЕХТЯР

викладач

Кирило КРАВЕЦЬ

Завідувач кафедри
міжнародної економіки
і менеджменту

Олена КОТ

Гарант програми

Інна ДИБАЧ

Харків
2025

ВСТУП

У сучасних умовах цифрової трансформації, глобальної конкуренції та стрімкого розвитку технологій інформаційні системи стали ключовим чинником ефективності міжнародного бізнесу. Вони забезпечують підприємствам можливість працювати на глобальних ринках, оптимізувати операції, підвищувати продуктивність, управляти ризиками та приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі даних. Для українських компаній, які функціонують в умовах воєнних викликів, кіберзагроз та необхідності інтеграції у світову економіку, цифрові інструменти є критично важливими для відновлення, масштабування та підвищення конкурентоспроможності.

Інформаційні системи охоплюють широкий спектр технологій – від баз даних, хмарних сервісів, маркетплейсів і міжнародних платіжних платформ до аналітичних інструментів, штучного інтелекту та систем кібербезпеки. Вони закладають основу сучасних бізнес-процесів, забезпечують автоматизацію, прозорість, швидкість обробки інформації та інтеграцію підприємств у глобальні ланцюги створення вартості. Використання таких систем дозволяє компаніям адаптуватися до динамічних змін світового ринку, мінімізувати ризики, оптимізувати витрати та підвищувати якість управління.

Метою курсу є формування системи знань, умінь і практичних навичок щодо застосування сучасних інформаційних технологій у міжнародному бізнесі, розуміння їхньої ролі у забезпеченні конкурентних переваг, а також опанування інструментів цифрової взаємодії на глобальних ринках.

Основними завданнями курсу є вивчення принципів роботи інформаційних систем, баз даних і хмарних платформ; аналіз цифрових торговельних майданчиків та міжнародних платіжних систем; опанування інструментів аналітики, маркетингових технологій та штучного інтелекту; розуміння механізмів кіберзахисту та управління інформаційними ризиками; формування навичок використання цифрових сервісів для підтримки міжнародного бізнесу.

Предметом курсу є сукупність інформаційних, технологічних, фінансових та комунікаційних процесів, що забезпечують функціонування підприємств у міжнародному бізнес-середовищі, а також інструменти, які підтримують прийняття рішень, управління операціями та взаємодію з глобальними партнерами.

Об'єктом курсу є інформаційні системи, цифрові платформи та технології, що використовуються підприємствами у процесі здійснення міжнародної діяльності, включно з інфраструктурою даних, платіжними сервісами, маркетинговими інструментами, аналітичними системами та засобами кібербезпеки.

У результаті вивчення дисципліни здобувач повинен уміти застосовувати сучасні інформаційні технології для підтримки міжнародних операцій; аналізувати дані та використовувати аналітичні інструменти для прийняття управлінських рішень; працювати з цифровими торговельними платформами та міжнародними платіжними системами; впроваджувати хмарні сервіси та

інструменти штучного інтелекту; забезпечувати кіберзахист підприємства; оцінювати ефективність інформаційних систем у міжнародному бізнесі та формувати цифрові стратегії розвитку компанії.

Навчальна дисципліна "Інформаційні системи в міжнародному бізнесі" належить до обов'язкових дисциплін професійного циклу.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна, представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН 3	ЗК 5
РН 6	ЗК 8; СК 2
РН 10	СК 7
РН 11	ЗК 8
РН 12	СК 7
РН 18	СК 16
РН 19	СК 17

де: РН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

РН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

РН10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

РН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

РН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

РН18. Застосовувати новітні методи, прийоми, технології діагностики зовнішньоекономічної діяльності із використанням сучасних інформаційних технологій.

РН19. Здійснювати проектну та інноваційну діяльність, застосовуючи аналітичні методи та моделі, знання новітніх управлінських технологій та механізмів у міжнародному бізнес-середовищі.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК16. Здатність здійснювати комплексний аналіз зовнішньоекономічної

діяльності із використанням сучасних інформаційних технологій.

СК17. Здатність до здійснення проєктної та інноваційної діяльності із застосуванням аналітичних методів та моделей.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інформаційні системи: типи та завдання

Тема 1. Інформаційні системи і технології в бізнесі, їх структура та складові

1.1. Роль та місце інформаційних систем і технологій у суспільстві.

Інформація як ресурс розвитку; інформаційні системи та технології, їх сутність і функції; відмінність між комп'ютером та інформаційною системою; основні функції ІС у виробництві, управлінні та фінансах; інформаційне суспільство, його ознаки та передумови формування.

1.2. Етапи розвитку інформаційних систем

Ручні інформаційні системи та локальне зберігання інформації; перфокартні технології та електромеханічне обладнання; ІС оброблення розрахункових документів; управлінські інформаційні системи 1960-х; системи підтримки прийняття рішень 1970–1980-х; стратегічні інформаційні системи сучасного етапу.

1.3. Процеси, що протікають в інформаційних системах

Введення, оброблення, зберігання та виведення інформації; зворотний зв'язок як механізм корекції; взаємодія внутрішніх ІС із зовнішнім середовищем; відмінність між даними та інформацією; властивості ІС та результати їх впровадження в організаціях.

1.4. Структура інформаційної системи

Поняття підсистеми; інформаційне, технічне, програмне, математичне, організаційне та правове забезпечення; інформаційне забезпечення як класифікація, кодування та документування; уніфіковані системи документації; типові недоліки інформаційних потоків в організаціях.

Тема 2. Інформаційно-аналітичні технології у ЗЕД

2.1. Інформаційні ресурси Світової організації торгівлі (WTO) та можливості їх використання

Світова організація торгівлі: призначення, структура, членство; офіційні статистичні ресурси WTO; джерела даних – національні статистичні служби та UN COMTRADE; можливості використання WTO Stats для аналітики міжнародної торгівлі; застосування даних WTO у наукових дослідженнях, бізнес-аналізі та стратегічному плануванні.

2.2. Інформаційна база для роботи на ринках ЄС Access2Markets

Портал Access2Markets як інструмент для експортерів та імпортерів;

інформація про мита, правила походження, вимоги до продукції та митні процедури; функціонал My Trade Assistant та ROSA; пошук товарів за кодом HS і аналіз тарифів; використання порталу для оцінки ринкових можливостей та бар'єрів у торгівлі з ЄС.

2.3. Інформаційно-аналітичні технології платформи Trading Economics

Глобальні макроекономічні індикатори; статистика міжнародної торгівлі та фінансових ринків; інструменти прогнозування та порівняльного аналізу; використання відкритих даних для оцінки економічної динаміки країн; застосування Trading Economics у дослідженнях ЗЕД та моніторингу ринкових тенденцій.

2.4. Відкрита база даних Світового банку (World Bank Group) з розвитку ЗЕД країн світу

Глобальні бази даних World Bank Open Data; показники розвитку міжнародної торгівлі та логістики; індикатори економічного зростання та конкурентоспроможності; можливості використання даних для порівняльного аналізу країн; застосування статистики Світового банку у дослідженнях ЗЕД та формуванні стратегій розвитку.

Тема 3. Управлінсько-облікові інформаційні технології підприємств у ЗЕД

3.1. Загальні принципи зберігання інформації

Інформація як продукт суспільного виробництва; сховища інформації – бази даних і банки даних; файлова організація даних та її недоліки; концепція баз даних і відокремлення даних від програм; вимоги до БД: інтегрованість, незалежність, адекватність, цілісність, мінімальна надмірність, захист, розширюваність.

3.2. Організація банків даних

Поняття банку даних і СУБД; переваги БНД над файловою організацією; інтегроване зберігання та централізоване керування даними; категорії користувачів БНД – кінцеві користувачі, керівники, адміністратори; недоліки БНД як наслідок складності інтеграції; роль СУБД у забезпеченні доступу, цілісності та керування даними.

3.3. Структура типового банку даних

Компоненти БНД: інформаційне, програмне, лінгвістичне, технічне, організаційно-методичне та адміністративне забезпечення; база даних як ядро БНД; метаінформація, схеми та підсхеми; словник даних (репозиторій) як централізоване сховище описів; різні трактування поняття БД у СУБД (Access, Paradox); роль метаінформації у проектуванні та функціонуванні БНД.

3.4. Blockchain як новий вид баз даних без єдиного центру

Розподілене зберігання даних; відсутність центрального контролю; незмінність записів та криптографічний захист; децентралізовані механізми верифікації; застосування blockchain у міжнародному бізнесі та логістичних ланцюгах.

Тема 4. Електронні торговельні майданчики, аукціони та "маркетплейси"

4.1. Загальний огляд торговельних майданчиків та їх місце у ЗЕД

Онлайн-торговельні майданчики як цифрові платформи міжнародної торгівлі; роль маркетплейсів у глобалізації бізнесу; автоматизація угод, інтеграція логістики та платіжних систем; зниження витрат і ризиків у ЗЕД; можливості масштабування бізнесу через глобальні платформи.

4.2. Принципи та технології роботи глобального віртуального торговельного майданчика AliExpress

Модель роботи AliExpress як міжнародного маркетплейсу; система передоплати та фінансових гарантій; механізми захисту покупця; інтегровані платіжні та логістичні сервіси; інструменти для продавців і покупців, включно з відстеженням замовлень та акційними механізмами.

4.3. Огляд технологій найбільшої у світі B2B-платформи Alibaba

Alibaba як глобальна B2B-екосистема; структура торговельних майданчиків Alibaba Group; взаємодія виробників, оптових продавців і покупців; інструменти для міжнародних закупівель; логістичні та фінансові сервіси для підтримки глобальних операцій.

4.4. Технології роботи торговельного майданчика Amazon

Amazon як провідний світовий маркетплейс; програма FBA та логістична інфраструктура; інструменти аналітики та реклами для продавців; моделі ведення бізнесу для українських підприємців; податкові та організаційні аспекти роботи на платформі.

4.5. Загальна характеристика та принципи роботи аукціону eBay

Електронний аукціон як модель торгівлі; механізми ставок і купівлі; особливості взаємодії продавців і покупців; глобальна аудиторія та нішеві ринки; роль eBay у міжнародній електронній комерції.

Тема 5. Інформаційно-комунікаційні технології у ЗЕД підприємства

5.1. SMM та канали поширення інформації підприємства у ЗЕД

Соціальні мережі як інструмент комунікації; SMM як форма просування у міжнародному бізнесі; контент, взаємодія та реклама; стратегія SMM за SMART-підходом; популярні соцмережі та їх характеристика для B2B і B2C.

5.2. Використання можливостей відеохостингу (YouTube)

YouTube як глобальна відеоплатформа; функції для е-commerce – залучення аудиторії, довіра, трафік; огляди, інструкції та підтримка клієнтів; ремаркетинг і реклама; аналітика переглядів і коментарів як інструмент дослідження ринку.

5.3. Використання поштових повідомлень та електронної пошти у ЗЕД

Паперові повідомлення у бізнес-процесах; електронна пошта як базовий інструмент комунікацій; протоколи SMTP, IMAP, POP3; корпоративна пошта та безпека; види email-розсилок – контентні, продаючі, тригерні.

5.4. Використання можливостей відеозв'язку

Системи відеозв'язку для внутрішніх і зовнішніх комунікацій; технології WebRTC; розвиток сервісів після COVID-19; Zoom, Google Meet, корпоративні платформи; відеозв'язок як інструмент переговорів і підтримки клієнтів.

5.5. Використання месенджерів та чат-ботів

Месенджери як канали миттєвої комунікації; функції текстових, голосових і відеоповідомлень; чат-боти як автоматизовані сервіси; задачі для е-commerce – підтримка, замовлення, інформування, персоналізація; глобальні месенджери та їх аудиторія.

5.6. Форуми

Інтернет-форуми як платформи асинхронного обговорення; тематичні спільноти; роль форумів до появи месенджерів; сучасні нішеві форуми для професійних груп; приклади спеціалізованих ресурсів.

Змістовий модуль 2. Інформаційні системи в управлінні бізнес-процесами в міжнародному бізнесі

Тема 6. Міжнародні платіжні системи

6.1. Міжнародні платіжні системи (МПС)

Поняття міжнародної платіжної системи; технології, правила та інфраструктура транскордонних платежів; ідентифікація учасників та безпека транзакцій; приклади МПС – SWIFT, SEPA, Visa, MasterCard, PayPal; роль МПС у забезпеченні швидких і прозорих міжнародних розрахунків.

6.2. Види міжнародних платіжних систем

Банківські системи – SWIFT, SEPA, міжбанківський кліринг і розрахунки; небанківські системи – Visa, MasterCard, PayPal, Wise; відмінності за учасниками, вимогами та грошовими потоками; RTGS-системи як локальні високошвидкісні розрахунки; роль CSM та settlement-механізмів.

6.3. Необанки

Онлайн-банкінг без фізичних відділень; дистанційна реєстрація та спрощений KYC; швидке відкриття рахунків і вигідні міжнародні перекази; інтеграція з CRM та бухгалтерією; обмеження для великих корпорацій – ліміти, відсутність кредитних інструментів, регуляторні вимоги; приклади – Revolut, Wise, Monobank.

6.4. Криптовалюти та віртуальні активи

Правовий статус криптовалют в Україні; визначення віртуального активу та його видів; незабезпечені та забезпечені віртуальні активи; заборона використання криптовалют як засобу платежу; криптоеквайринг як легальний механізм прийому оплати; приклади сервісів – Binance Pay, Whitepay.

Тема 7. Інформаційні системи в управлінні маркетингом

7.1. Визначення терміну "аналітика"

Аналітика як систематичний комп'ютерний аналіз даних; виявлення

закономірностей і трендів; використання статистики, програмування та Data Science; інтерпретація даних для ухвалення рішень; застосування у сферах із великими масивами інформації.

7.2. До-продуктова аналітика

Аналіз попиту та ринкових трендів; конкурентний аналіз; дослідження аудиторії; оцінка сезонності та регіональних відмінностей; перевірка гіпотез перед запуском продукту чи бізнес-напрямку.

7.3. Аналітика сайтів: Google Analytics

Google Analytics як інструмент вимірювання поведінки користувачів; перехід від Universal Analytics до GA4; подієва модель збору даних; теги та Google Tag Manager; показники трафіку, джерел, утримання та конверсій; розширена електронна торгівля.

7.4. Facebook аналітика

Meta Business Suite для управління сторінками; Meta Ads Manager для аналізу рекламних кампаній; Meta Events Manager для відстеження подій; Facebook Pixel для ретаргетингу та аудиторій; вимірювання ефективності контенту та реклами.

7.5. Telegram аналітика

Аналітика каналів і ботів; показники охоплення та залученості; динаміка підписників; ефективність контенту; роль Telegram у комунікаціях та маркетингу.

7.6. YouTube аналітика

Показники переглядів, утримання аудиторії та CTR; аналіз джерел трафіку; оцінка ефективності відеоконтенту; роль YouTube у залученні, довірі та ремаркетингу; використання аналітики для оптимізації контент-стратегії.

Тема 8. Хмарні сервіси у міжнародному бізнесі

8.1. Еволюція хмарних сервісів

Концепція розділення часу 1950-1960-х; перші multi-user системи CP-40, Multics, TSS/360; поява Unix і подальший розвиток Linux, BSD, macOS, iOS, Android; перехід від мейнфреймів до персональних комп'ютерів; BBS, FidoNet та ранні мережеві сервіси; формування сучасного Internet і передумови для хмарних технологій.

8.2. Структура та принципи роботи SaaS (Software-as-a-Service)

Централізоване розміщення сервісу; доступ через браузер без встановлення ПЗ; multi-tenancy модель; автоматичні оновлення; SaaS як інструмент для конкретних бізнес-задач (CRM, ERP, пошта, менеджмент проєктів); приклади – JIRA, Trello, Gmail, ChatGPT.

8.3. PaaS (Platform-as-a-Service)

Хмарні платформи для розробки та запуску застосунків; керування інфраструктурою провайдером; автоматичне масштабування, логування, CI/CD; приклади – Google App Engine, AWS Elastic Beanstalk, Azure App Service, Heroku; ризики Vendor Lock-in.

8.4. IaaS (Infrastructure-as-a-Service)

Надання віртуальних серверів, мереж і сховищ; контроль користувача над ОС та застосунками; провайдер керує фізичною інфраструктурою; приклади – AWS EC2, Google Compute Engine, Azure VM, DigitalOcean, Hetzner; використання для гнучких і масштабованих рішень.

8.5. FaaS (Function-as-a-Service)

Виконання окремих функцій без серверів; подієва модель запуску; оплата за кількість викликів і ресурси; приклади – AWS Lambda, Google Cloud Functions, Azure Functions, Cloudflare Workers; застосування для мікросервісів та автоматизації.

Тема 9. Штучний інтелект та його роль у міжнародному бізнесі

9.1. Історія розвитку штучного інтелекту (ШІ)

Формальна логіка та алгебра Джорджа Буля; внесок Готлоба Фреге, Бертрана Рассела й Курта Геделя; Алан Тюрінг і тест Тюрінга; кібернетика Норберта Вінера; Дартмутська конференція 1956 р. та поява терміна "штучний інтелект"; символічний ШІ, експертні системи, "зима ШІ"; нейронні мережі, статистичні методи та архітектура Transformer.

9.2. Задачі ШІ та особливості його роботи

Нейронні мережі як моделі з шарами та вагами; навчання на даних і виявлення закономірностей; класифікація, прогнозування, розпізнавання образів; глибокі мережі та механізм самоуваги; мовні моделі як предиктори наступного слова; відмінність між неглибокими та глибокими мережами.

9.3. Приклади застосування штучного інтелекту

Генеративні моделі та чат-боти (ChatGPT, Gemini, DeepSeek, LLaMA); автоматизація дизайну (Figma AI); локальний запуск моделей; інструменти для програмування і бізнесу; мультимодальні моделі та великі контекстні вікна; застосування ШІ у продуктах і сервісах.

9.4. Роль ШІ у змінах моделей міжнародного бізнесу

Автоматичне ціноутворення та персоналізація; багатомовна комунікація з клієнтами; оптимізація логістики та управління ризиками; моніторинг згадок бренду у глобальних медіа; інтелектуальна підтримка користувачів; трансформація бізнес-процесів у реальному часі.

Тема 10. Фінансові та біржові системи та технології у міжнародному бізнесі

10.1. Еволюція фінансових систем у міжнародному бізнесі

Вавилонські храми як перші кредитні установи; поява депозитів і маржі; грецькі трапезити та валютний обмін; римські аргентарії й інтеграція банків у державну систему; середньовічні банкірські дома Італії (Барді, Перуцці, Медічі); векселі та подвійний запис; перехід до глобальних фінансів у XX столітті; кінець золотого стандарту та плаваючі курси; створення SWIFT; діджиталізація фінансів, онлайн-банкінг, електронний трейдинг; сучасна епоха API, автоматизації, штучного інтелекту та небанківських фінансових платформ.

10.2. Офшори та деофшоризація

Офшорні юрисдикції з нульовими податками; конфіденційність бенефіціарів; швидка реєстрація компаній; використання офшорів для податкової оптимізації, захисту активів та міжнародного структурування; криза 2008 року та падіння Lehman Brothers; глобальна реакція – чорні списки OECD, CRS, BEPS, закони про KIK; вимоги до економічної присутності; публічні реєстри власників; політичний тиск на офшорні структури та поступовий перехід до прозорих моделей оподаткування.

10.3. Біржові платформи та технології торгівлі

Традиційні біржові зали та голосові торги; брокерські картки, кліринг і розрахунки T+1/T+2; перехід до електронних торгових систем; matching engine та автоматичне зіставлення заявок; протоколи FIX і WebSocket; високочастотний трейдинг (HFT) та боротьба за мікросекунди; колокація серверів; алгоритмічна торгівля; повна автоматизація процесів від заявки до виконання.

10.4. Технології управління ризиками в міжнародних фінансах

Фінансовий ризик як ймовірність втрати вартості активів; хеджування через форварди, ф'ючерси, опціони та свопи; моделювання сценаріїв і стрес-тести; системи ERM та GRC; автоматизований моніторинг ризиків у реальному часі; машинне навчання для виявлення аномалій; платформи SAS, IBM OpenPages, Numerix; інтеграція ризик-менеджменту з корпоративними фінансовими системами.

10.5. Крипторіжки та DeFi

Централізовані біржі (CEX) з KYC, маржинальною торгівлею, ф'ючерсами та стейкінгом; гарячі гаманці та ризики зберігання; децентралізовані фінанси (DeFi) на смарт-контрактах; Uniswap як АММ без брокера; токени ліквідності; прозорість блокчейну; взаємодія протоколів; MetaMask як інтерфейс до DEX; газові комісії та роль Ethereum; перехід від централізованих моделей до алгоритмічних фінансових механізмів.

10.6. API у фінансовій аналітиці та торгівлі

API як інструмент прямого доступу до ринкових даних; автоматичні торгові боти; інтеграція з ERP та аналітичними системами; отримання котирувань у реальному часі; управління портфелем програмно; мінімізація людських помилок; REST і WebSocket у біржових API; приклади – Binance API, брокерські API, аналітичні сервіси; роль API у побудові високошвидкісних фінансових систем.

Тема 11. Кібербезпека в ІТ бізнесі

11.1. Основи кібербезпеки в міжнародному бізнесі

Кібербезпека як система захисту інформаційних активів; конфіденційність, цілісність і доступність даних; зростання кіберзагроз у глобальній економіці; цифровізація бізнес-процесів; залежність міжнародних компаній від мережевої інфраструктури; роль стандартів безпеки та політик доступу; вплив кіберризиків на репутацію, фінанси та операційну стійкість.

11.2. Основні види кіберзагроз

Шкідливе програмне забезпечення (malware); фішинг та соціальна інженерія; DDoS-атаки та порушення доступності сервісів; експлойти вразливостей; атаки на ланцюги постачання; компрометація облікових даних; внутрішні загрози від співробітників; цілеспрямовані атаки АРТ; ризики, пов'язані з хмарними сервісами та мобільними пристроями.

11.3. Технології та інструменти кіберзахисту

Антивірусні системи та EDR-рішення; міжмережеві екрани та сегментація мережі; системи виявлення вторгнень IDS/IPS; багатофакторна автентифікація; шифрування даних у транзиті та зберіганні; VPN та Zero Trust-архітектура; моніторинг подій безпеки (SIEM); автоматизоване реагування (SOAR); аудит вразливостей та регулярне оновлення систем.

11.4. Кібербезпека в міжнародних компаніях

Глобальні стандарти ISO/IEC 27001; політики доступу та класифікація даних; управління інцидентами; безпека віддаленої роботи; захист корпоративних мереж у різних країнах; відповідність локальним регуляціям; ризики транснаціональних операцій; безпека хмарних сервісів; інтеграція кіберзахисту в бізнес-процеси; роль CISO та команд SOC.

11.5. Людський фактор та соціальна інженерія

Фішингові листи та підроблені сайти; маніпуляції довірою; компрометація паролів; небезпека відкритих Wi-Fi; помилки співробітників; важливість навчання персоналу; симуляції фішингових атак; політики безпечного поводження з даними; мінімізація доступів; культура кібергігієни в організації.

11.6. Кібербезпека та міжнародний бізнес-ландшафт

Зростання кіберзлочинності як глобального ринку; атаки на фінансові установи та логістичні компанії; шантаж і ransomware; геополітичні кібероперації; вимоги до захисту персональних даних (GDPR, CCPA); вплив кіберінцидентів на міжнародні ланцюги постачання; стратегічна важливість кіберстійкості для конкурентоспроможності.

Перелік практичних та лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (лабораторних) завдань

Назва теми та завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Оцінювання ринку та вибір ідей міжнародного бізнесу.
Тема 2. Завдання 2.	Скласти бізнес-план підприємства за обраним напрямком.
Тема 3. Завдання 3.	Бази даних у Ms Excel
Тема 4. Завдання 4.	Приклади використання системно-орієнтованого підходу у розробленні програмного продукту для

Назва теми та завдання	Зміст
	підприємства
Тема 5. Завдання 5.	Комбіноване використання соціальних мереж
Тема 6. Завдання 6.	Підключення міжнародних платіжних систем до ресурсів підприємства
Тема 7. Завдання 7.	Формулювання завдань до-продуктової аналітики для відділу маркетингу
Тема 8. Завдання 8.	Використання хмарних сервісів у обробленні завдань поточної діяльності
Тема 9. Завдання 9.	Стратегія оптимізації витрат з використанням штучного інтелекту
Тема 10. Завдання 10.	Робота у Demo Account на платформі Forex
Тема 11. Завдання 11.	Класифікація найпоширеніших кібератак. Розпізнавання фішингу

Перелік завдань до самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1 – 11	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою
Тема 1 – 11	Підготовка до лабораторних та практичних занять
Тема 1 – 11	Підготовка до поточної контрольної роботи
Тема 1 – 11	Підготовка до колоквиуму
Тема 1 – 5	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань
Тема 5, 8	Написання есе

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Проблемна лекція (Тема 1 – 11), лекція-діалог (Тема 11)).

Наочні (демонстрація (Тема 1 – 11)).

Практичні (індивідуальні навчально-дослідні завдання (Тема 1 – 5), есе (Теми 5, 8)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100-бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту), диференційованого заліку або заліку. Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: індивідуальні навчально-дослідні завдання (10 балів), письмова контрольна робота (20 балів), колоквіуми (20 балів), есе (10 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів)

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит)).

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність D3 Менеджмент

Освітня програма "Міжнародний менеджмент".

Навчальна дисципліна "Інформаційні системи в міжнародному бізнесі"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1. Стереотипний рівень

Оберіть одну вірну відповідь:

1. Для чого використовується Facebook Pixel?
 - Визначення довжини відео
 - Сегментація аудиторії в Telegram
 - Ретаргетинг та оцінка результативності реклами
 - Заміна Google Analytics
2. Скільки основних інституцій входить до складу World Bank Group?
 - Три
 - П'ять
 - Чотири
 - Сім
3. У чому полягає головна відмінність SaaS від PaaS?
 - SaaS потребує встановлення клієнтської частини
 - PaaS дозволяє розгортати власні прикладні рішення
 - SaaS надає доступ до віртуальних машин
 - PaaS вимагає ручного управління фізичними серверами
4. У чому полягає головна функція matching engine на біржі?
 - Зберігання активів
 - Верифікація користувачів
 - Автоматичне зіставлення заявок
 - Облік податкових пільг
5. У чому полягала інноваційність вавилонських жерців у сфері фінансів?
 - Вони створили державний банк
 - Вони винайшли податкову систему
 - Вони почали використовувати пожертви для кредитування
 - Вони почали видавати золоті монети
6. Чи визнається криптовалюта законним платіжним засобом в Україні?
 - Так, на рівні з гривнею
 - Лише для транскордонних операцій
 - Ні, вона не є законним платіжним засобом
 - Так, якщо вона випущена банком
7. Чим характеризується аналітика в GA4?
 - Вимірює тільки сесії
 - Збирає лише демографічні дані
 - Базується на подіях
 - Використовує лише мобільні дані
8. Чому аналітичні дані варто зберігати самостійно?
 - Щоб їх можна було продавати
 - Щоб використовувати після видалення облікового запису
 - Бо вони можуть бути втрачені через агрегацію
 - Тому що Google цього вимагає
9. Штучний інтелект – це:
 - Галузь філософії, що вивчає сенс буття
 - Система зв'язку між тваринами
 - Міждисциплінарна галузь, що моделює інтелектуальні здібності людини
 - Програмне забезпечення для онлайн-конференцій

10. Що було однією з основних проблем, яку вирішують сервіси доставки?
Відсутність електронного чеку
Дефіцит товарів
Складність особистого відвідування місць купівлі
Висока вартість реклами
11. Що було основною особливістю фінансової глобалізації 1970-2000 років?
Введення обов'язкової верифікації
Зниження ролі банків
Створення плаваючих валютних курсів
Відмова від біржових операцій
12. Що виконує система TARGET2 у європейських платіжних процесах?
Проводить розрахунки в режимі реального часу між банками
Аналізує клієнтську поведінку в CRM
Формує кредитну історію клієнта
Контролює виконання митних платежів
13. Що відбувається з оплатою на AliExpress до моменту підтвердження отримання замовлення?
Переказується продавцю одразу
Конвертується в бали
Блокується на рахунку платформи
Надсилається митниці
14. Що відрізняє DeFi від CEX?
DeFi не підтримує криптовалюти
DeFi працює через банки
DeFi не має посередників
DeFi використовує лише фіатні валюти
15. Що відрізняє сучасні сервіси перевезення пасажирів від традиційного таксі?
Відсутність ліцензії на перевезення
Прямі готівкові розрахунки
Вибір водія за рейтингом та точний час прибуття
Обов'язкова попередня реєстрація
16. Що дозволяє визначити Google Trends?
Охоплення реклами у соцмережах
Кількість відгуків про продукт
Популярність пошукових запитів у часі та за регіонами
Час перегляду відео
17. Що дозволяє сервіс Popsters?
Складання медіаплану
Перевірку контенту на плагіат
Аналіз контенту каналів Telegram
Вивантаження статистики YouTube
18. Що є головним ризиком політики BYOD?
Неможливість використання Wi-Fi
Порушення внутрішнього етикету
Небезпека витоку корпоративних даних через особисті пристрої

- Порушення графіку роботи
19. Що є головною відмінністю GA4 від Universal Analytics?
Орієнтація на кількість підписників
Збір лише геолокаційних даних
Орієнтація на події, а не на сесії
Відсутність можливості інтеграції з GTM
20. Що є ключовою інновацією архітектури Transformer?
Застосування правил if-then
Комбінація SVM і дерев рішень
Відмова від рекурентності та згорток на користь self-attention
Заміна кодування на бінарну логіку

Завдання 2. Діагностичний рівень

Надайте коротку, але ґрунтовну відповідь та наведіть приклади:

1. Структура типового банку даних.
2. Web-сайт підприємства як бізнес-інструмент.

Завдання 3. Евристичний рівень

Надайте власне розуміння ситуації та запропонуйте можливі варіанти вирішення робочої задачі:

Створити умовну базу даних за допомогою MS EXCEL (товарний асортимент, постачальники, клієнтська база тощо) з можливістю обробки, сортування, аналізу та відповідною візуалізацією даних.

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки і менеджменту
Протокол № ___ від " ___ " _____ 20__ р.

Екзаменатори	к.е.н., доц. Надія ДЕХТЯР
Зав. кафедри	к.е.н., проф. Олена КОТ

Критерії оцінювання

Завдання іспиту розподілено за рівнем складності, що визначає вагомість коефіцієнтів, які впливають на загальний бал (25-40 балів):

Стереотипний рівень – прості тестові питання. Кожна вірна відповідь оцінюється в 1 бал (1-20 балів).

Діагностичний рівень – питання, на які потрібно вводити коротку відповідь власноруч (1-5 балів за кожне).

Евристичний рівень – складні питання або задачі, що вимагають введення відповідей, детальних пояснень, висновків і т.і. (1-10 балів).

Критерії оцінювання екзаменаційного білета подано у табл. 4.

Критерії оцінювання екзаменаційного білету

Бал	Критерії оцінювання
Критерії оцінювання завдання 1	
1	Вірна відповідь на тестове питання
0	Невірна відповідь на питання
Критерії оцінювання завдання 2	
5	Питання повністю розкрито. Здобувач демонструє глибоке розуміння матеріалу, володіє понятійним апаратом, логічно та послідовно викладає зміст, наводить доречні приклади або аргументацію. Наведено доречні, конкретні та коректні приклади з практики, що підтверджують розуміння.
4	Питання розкрито загалом правильно, але відповідь містить незначні неточності, пропуски або недостатню деталізацію. Логіка викладу збережена, понятійний апарат використано коректно. Приклади з практики наведено, але вони можуть бути менш деталізованими, частково узагальненими або не повністю відповідати теоретичній частині.
3	Питання частково розкрито. Є окремі правильні положення, але відповідь неповна, поверхова або частково нелогічна. Понятійний апарат використано частково або з помилками. Приклади з практики наведено, але вони формальні, загальні або не зовсім релевантні, що свідчить про часткове розуміння матеріалу.
2	У відповіді містяться окремі поняття з поставленого питання, але питання як таке не розкрито. Відповідь фрагментарна, без логічної структури. Приклади з практики або відсутні, або не мають зв'язку з теорією.
1	Відповідь мінімальна, містить лише окремі фрази або твердження, що частково стосуються теми, але не демонструють розуміння суті питання. Приклади з практики відсутні або випадкові.
0	Розв'язок завдання відсутній або відповідь не стосується поставленого питання.
Критерії оцінювання завдання 3	
10	Завдання виконано повністю та якісно. Студент застосовує як типовий алгоритм, так і самостійно розроблені підходи. Продемонстровано системне розуміння матеріалу та вміння інтегрувати теорію з практикою. Висновки аргументовані, логічні, обґрунтовані. Структура роботи чітка й послідовна. Запропоновано шляхи оптимізації, удосконалення або альтернативні рішення.
9	Завдання виконано повністю та правильно. Використано типовий алгоритм і частково – власні елементи. Висновки логічні, але менш деталізовані. Пояснення подано, але не максимально розгорнуто.
8	Завдання виконано коректно за типовим алгоритмом. Альтернативні

Бал	Критерії оцінювання
	підходи не запропоновано. Пояснення подано частково. Висновки узагальнені. Структура роботи збережена, але без глибокого аналізу або самооцінки результатів.
7	Завдання виконано загалом правильно, але окремі елементи реалізовано поверхово або неповно. Є дрібні неточності у логіці, структурі чи розрахунках. Пояснення та висновки короткі або недостатньо обґрунтовані.
6	Продемонстровано базові узагальнені знання. Завдання виконано частково або з незначними помилками, але загальний методичний підхід правильний. Пояснення фрагментарні, висновки поверхові.
5	Завдання виконано частково: реалізовано лише основні елементи без повного аналізу чи обґрунтування. Є помилки у логіці, структурі або розрахунках. Висновки мінімальні або відсутні.
4	Показано часткове вміння застосовувати теоретичні знання. Використано лише найпростіші елементи або формули. Є суттєві помилки у виконанні. Пояснення та висновки відсутні.
3	Завдання виконано фрагментарно. Логіка порушена, структура хаотична або відсутня. Використані методи або інструменти – випадкові чи некоректні. Аналіз і висновки відсутні.
2	Студент стикається зі значними труднощами у виконанні завдання. Є численні логічні, методичні або математичні помилки. Відсутні пояснення, аналіз і коректна відповідь.
1	Виконано лише окремі елементи завдання. Робота не демонструє розуміння суті завдання.
0	Завдання не виконано або відповідь не стосується поставленого завдання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Ананьєв О. М., Білик В. М., Гончарук Я. А. Інформаційні системи та технології в комерційній діяльності : підручник. Київ : КНЕУ, 2018. 384 с.
2. Білик В. М. Інформаційні технології та системи : навч. посібник. Київ: Кондор, 2019. 280 с.
3. Краус К.М., Краус Н.М., Манжура О.В. Електронна комерція та Інтернет-торгівля: навч.-метод. посібн. Київ: Аграр Медіа Груп, 2021. 454 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/37044/1/Kraus_Elektronna_komertsiiia_2021.pdf
4. Сілін Є.С., Кадубовський О.А. Основи кібербезпеки : навчальний посібник. Дніпро, 2023. 200 с. https://www.researchgate.net/publication/392285211_Osnovi_kiberbezpeki_navcalnij_posibnik
5. Laudon K. C., Laudon J. P. Management Information Systems: Managing the Digital Firm. 16th ed. Harlow : Pearson Education, 2020. 640 p.

6. Stair R., Reynolds G. Principles of Information Systems. 13th ed. Boston: Cengage Learning, 2021. 720 p.

Додаткова

5. Штельма О. М. Інформаційні системи і технології : конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. 89 с. <https://eprints.kname.edu.ua/65495/1/2023%20печ.%20110Л%20%20ИСТ%20ЛЕКЦИИ%20%282%29%20%281%29.pdf>

6. Андрійв Н. М. Економічна безпека підприємства в умовах цифровізації ринку праці: теоретичні та практичні аспекти : монографія. Львів : Растр-7, 2023. 320 с. https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/7359/1/АНДРІВ_монографія.pdf

7. Розвиток цифровізації обліку, оподаткування, аналізу і контролю в управлінні підприємствами : монографія / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло [та ін.]. Тернопіль: ВПЦ "Університетська думка", 2021. 194 с. <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/09a0d5b2-f6a2-4ac7-ab45-54e54409d30b/content>

8. OECD. Enhancing Access to and Sharing of Data. Paris: OECD Publishing, 2019. https://www.oecd.org/en/publications/enhancing-access-to-and-sharing-of-data_276aaca8-en/full-report.html

9. OECD. Digital Trade and Data Flows in the Global Economy. <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/digital-trade.html>

10. UNCTAD. Digital Economy Report 2024. Geneva: UNCTAD, 2024. <https://unctad.org/publication/digital-economy-report-2024>

11. E-Commerce and Digital Economy Programme: Year in Review 2023. https://unctad.org/system/files/official-document/dtlecdeinf2024d1_en.pdf

12. WTO. World Trade Statistical Review. https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/world_trade_statistics_e.htm

13. World Bank. Logistics Performance Index 2023. Washington, DC: World Bank, 2023. <https://lpi.worldbank.org>

14. European Commission. Access2Markets: User Guides and Documentation. Brussels: EC, 2024. <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/tutorials>

Інформаційні ресурси

15. Державна служба статистики України. <https://stat.gov.ua>

16. Офіційний сайт Європейського Союзу (ЄС). www.europa.eu.int

17. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. <https://www.wto.org/>

18. Сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України. <https://me.gov.ua>

19. Статистична служба Європейської комісії. www.europa.eu.int

20. Статистична служба Світового банку. <https://data.worldbank.org>

21. Сторінка курсу "Інформаційні системи в міжнародному бізнесі" на платформі Moodle (персональна навчальна система): веб-сайт. URL: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=11915>